

 ברוכים הבאים **לכנס** פעמונים

ממשור
למסוגלות
פיננסית:

מחקר
ויישום

21.03.2022

י"ח אדר ב', תשפ"ב

**תוכניות
מיוחדות**

- נושמים לרווחה (משרד הרווחה)
- שיקום כלכלי חייבים בחדל"פ (משרד המשפטים, ג'זינט)
- קליטה מיטיבה (משרד העליה והקליטה)
- עצמאות כלכלית לגרושים/ות (קרנות בט"ל)
- שירות מבחן למבוגרים (משרד הרווחה)
- מקלטים לנפגעות אלימות
- תכל"ס – תכנון כלכלי לנוער וצעירים בסיכון

**מכללת
פעמונים**

- ארגונים חברתיים
- גופים ממשלתיים
- גופים עסקיים
- אקדמיה

**סיוע
אישי**

- כ-3,000 מתנדבים
- שירות הכוון
- ליווי פרטני
- ייעוץ מומחים
- מענקים למשפחות
- הלוואות ללא ריבית

ברמה ארצית

משפחות מקבלות ליווי **3,162**

75% מהמשפחות משפרות מאזן הוצאות - הכנסות

82% מהמשפחות משפרות את תחושת הבטחון ביכולת העצמאית

91% מהמשפחות משפרות התנהלות לפי תקציב, בקרה וצרכנות

ברמה משפחתית

לחודש **₪ 3,844**

לשנה **₪ 46,128**

בנוסף

כניסות לאתר פעמונים **400,000**

מעל **18,000** משתתפים בהדרכות לקבוצות

מחקר קורונה

רקע

- לפני שנתיים בדיוק (3.2020) הוכרז על סגר ראשון כחלק מהתמודדות עם מגפת הקורונה.
- המגפה, לצד ההגבלות, התקנות והסגרים, יצרו מציאות כלכלית מאתגרת עבור משקי בית רבים.
- מחקרים רבים בוחנים את השפעת הזעזוע הכלכלי על הכלכלה בכלל ועל משקי הבית בפרט.
- ארגון פעמונים מודד את השפעת תהליך ליווי של משפחות באופן רציף. הארגון בוחן שינויים במאזן החודשי, בהתנהגות הכלכלית ובתחושת החוסן בסוף תהליך ליווי וחצי שנה לאחר התהליך, לצד מדידות נוספות.
- מגפת הקורונה והמציאות הכלכלית בשנתיים האחרונות מאפשרות לבחון את האפקטיביות של תהליך ליווי בהתמודדות עם הזעזוע הכלכלי שנוצר.

**לבחון את האימפקט של תהליך ליווי בפעמונים
על החוסן הכלכלי של משקי הבית**

אילו התנהגויות כלכליות
מאפיינות משקי בית
שעברו תהליך ליווי
בפעמונים?

כיצד שונה ההתנהגות
הכלכלית של משפחות
פעמונים לעומת משפחות
אשר לא עברו תהליך ליווי?

האם תהליך ליווי
בפעמונים סייע למשפחות
שעברו ליווי להתמודד
טוב יותר עם המציאות
הכלכלית?

סקר מחקר הקורונה

660 משקי בית

95% אינטרנטי

פברואר 2022

הסקר כלל 4 קבוצות:

עברו ליווי לפני 3.2017, (befor_5) - N = 185

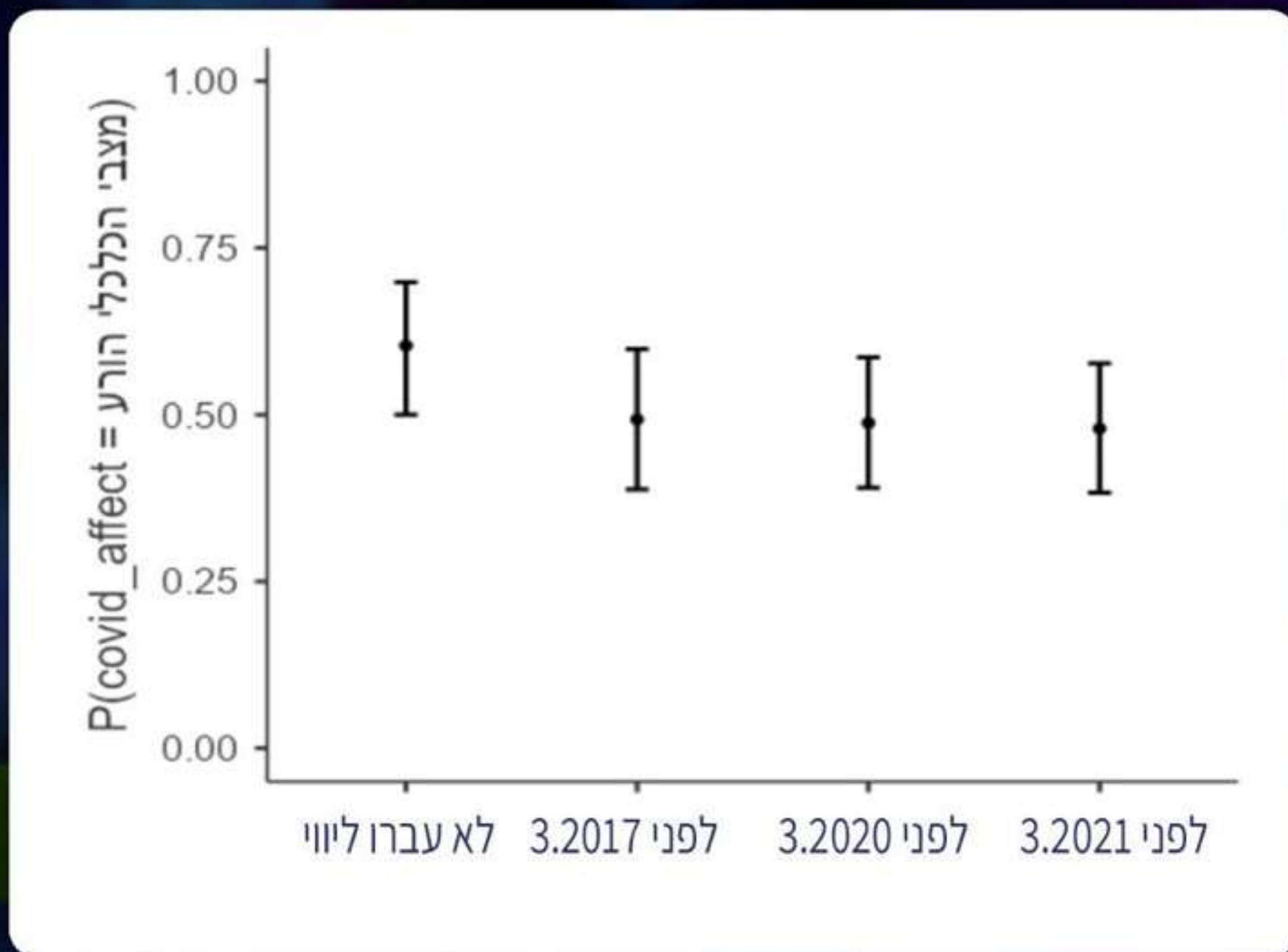
עברו ליווי לפני 3.2020, (befor_2) - N = 189

עברו ליווי לפני 3.2021, (befor_1) - N = 151

לא עברו ליווי* N = 139

*הגישו בקשה לפני 3.2020

מה הסבירות שמצבו הכלכלי של משק בית נפגע מהקורונה?

משתנים שלקחנו בחשבון

- מקום מגורים
- מצב משפחתי
- מספר ילדים
- רמת השכלה
- זהות דתית

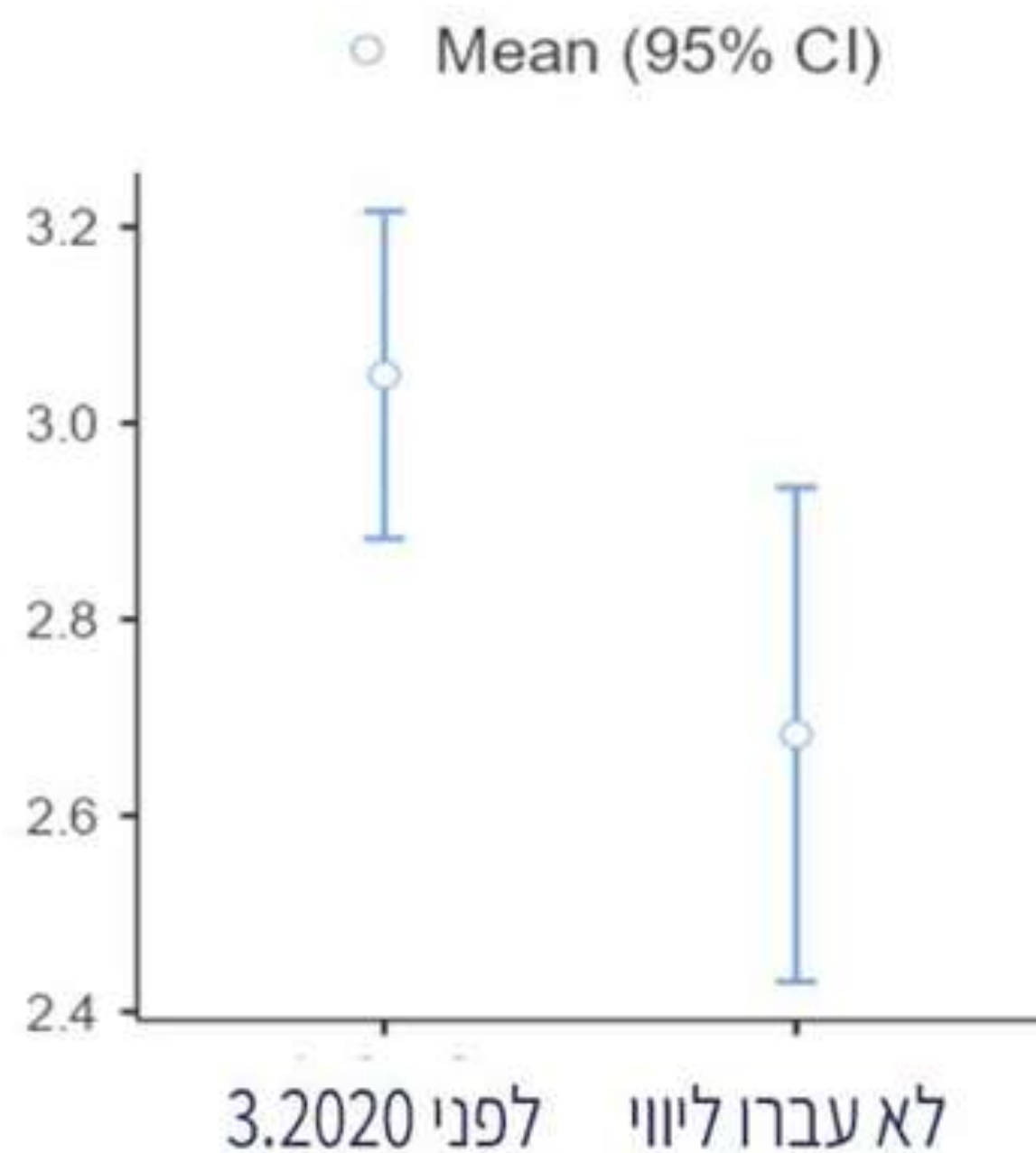
הסיכוי להיפגע כלכלית מהקורונה גבוה ב 20% עבור משק בית שלא עבר ליוני

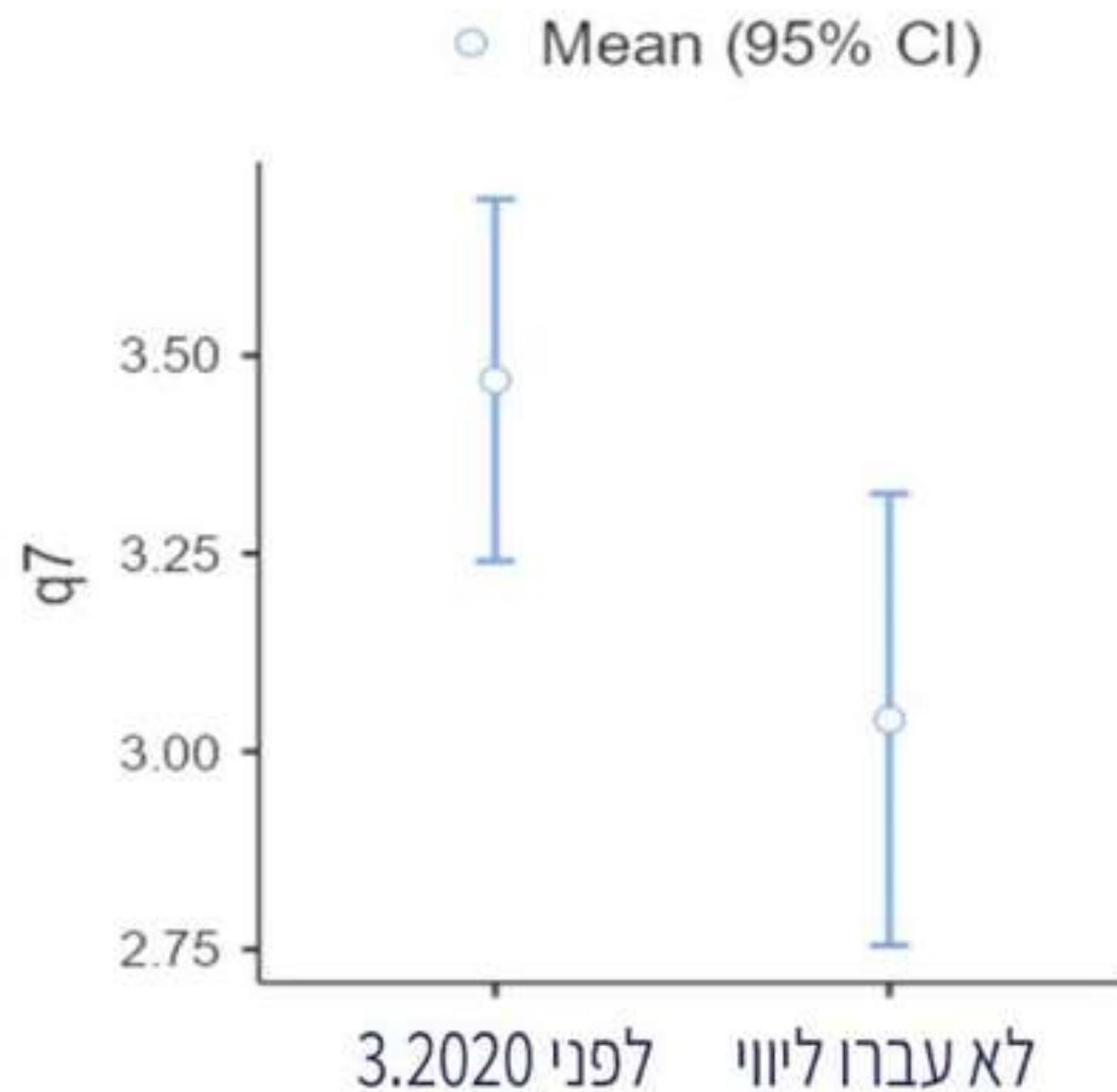
אילו התנהגויות כלכליות מאפיינות משקי בית שעברו תהליך ליווי בפעמונים?

ביטחון לנהל עניינים כלכליים

רמת חיסכון

המידה הכלכלי מסודר ומאורגן

הפרשה לחיסכון

תחושת ביטחון לנהל את העניינים הכלכליים

תחושת מסוגלות להתמודדות עם זעזוע

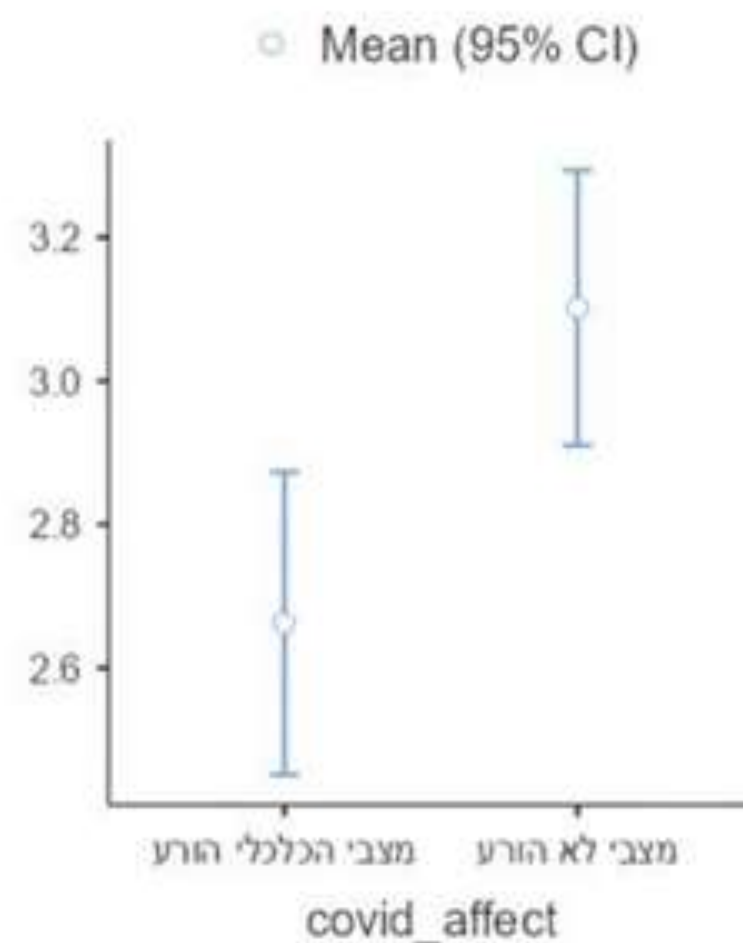
ההבדלים מובהקים סטטיסטית ברמת סמך של 95%

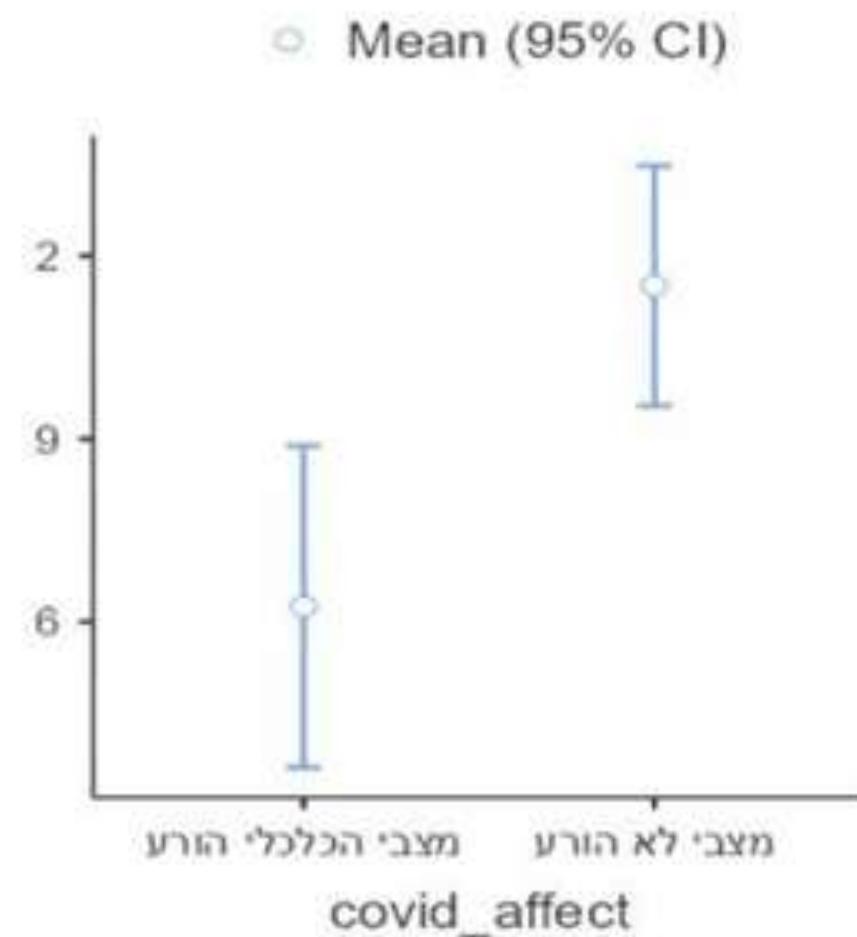
אילו התנהגויות כלכליות מאפיינות משקי בית שנפגעו כלכלית מהקורונה?

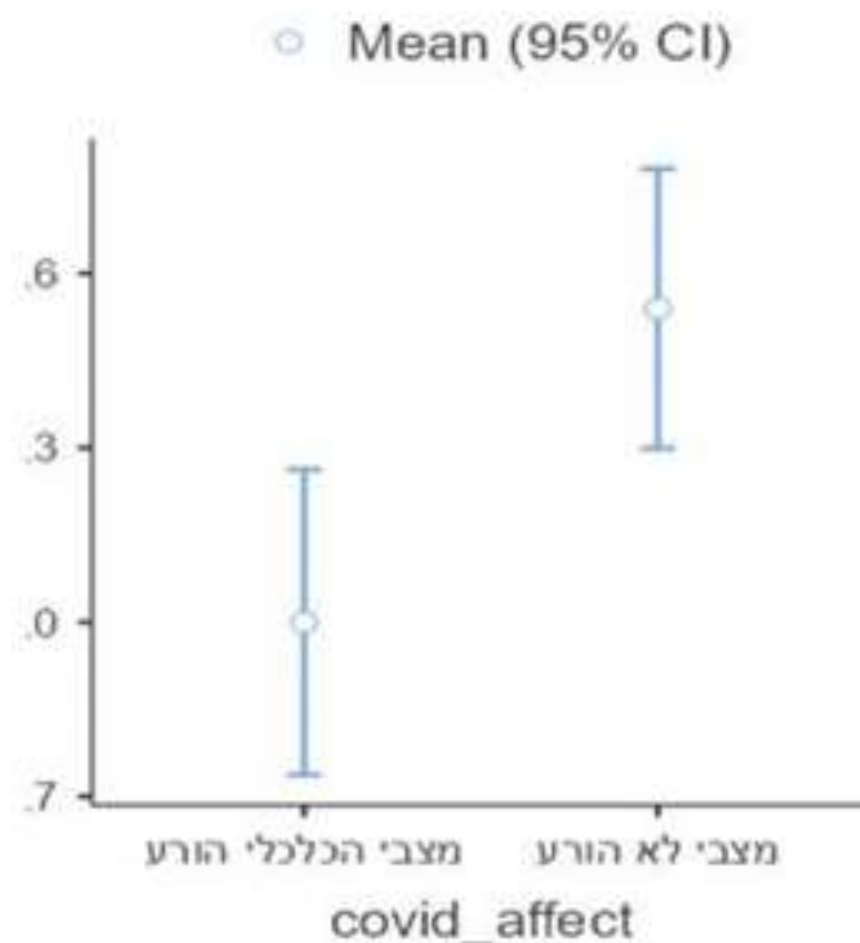
ביטחון לנהל עניינים כלכליים

שותפות בני זוג

רמת חיסכון

לפני הקורונה:
אין חיסכון
יש מינוס

יש הלוואות

מידה נמוכה של שותפות בין בני זוג בהחלטות כלכליות

תחושת ביטחון ומסוגלות נמוכה

ההבדלים מובהקים סטטיסטית ברמת סמך של 95%

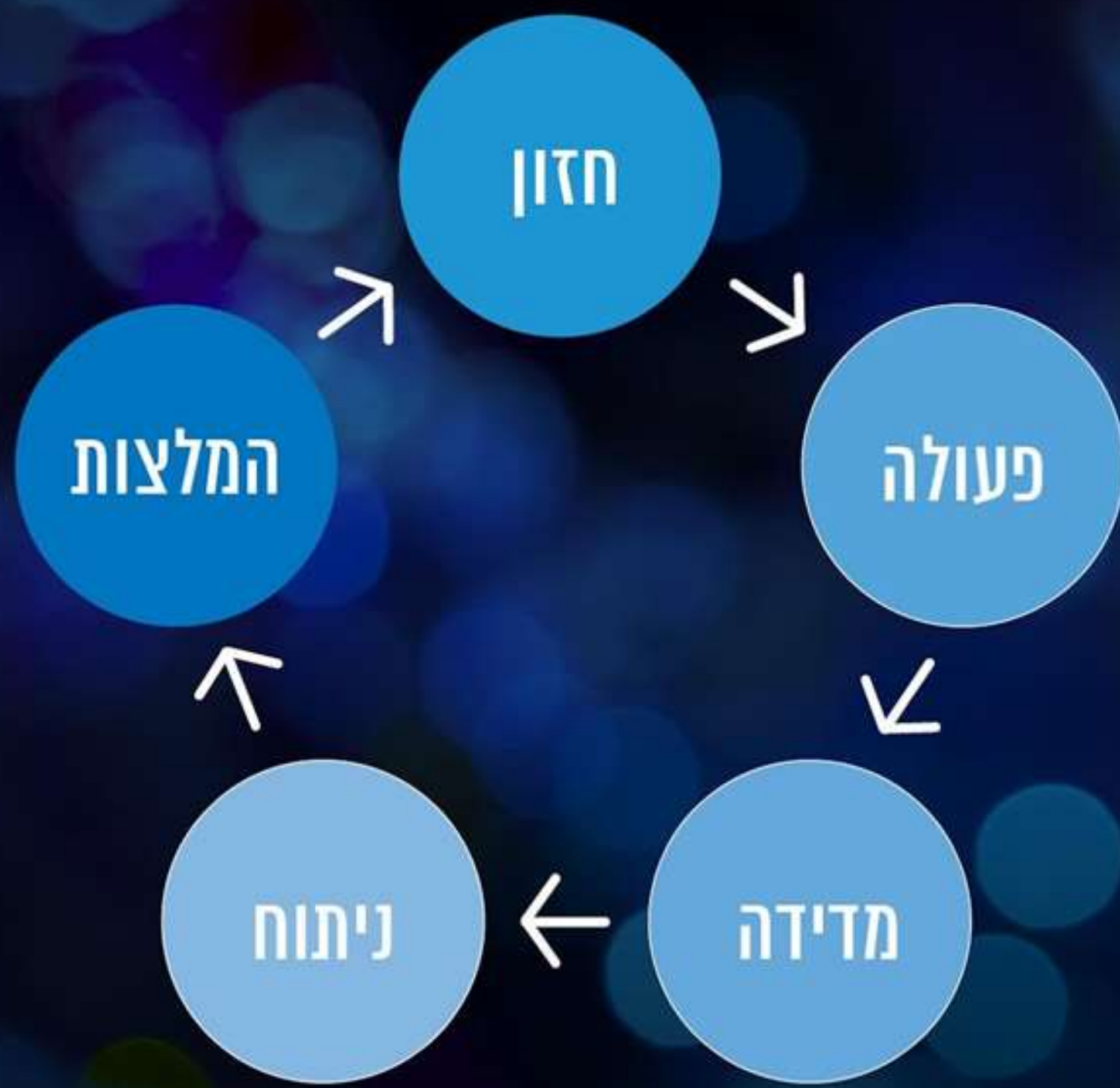
- משקי בית אשר נפגעו כלכלית
מהקורונה נעדרו גורמי חוסן:
- מעט חסכונות
 - היעדר שותפות כלכלית בין בני זוג
 - תחושות מסוגלות וביטחון נמוכות

- תהליך ליווי בפעמונים מצייד
את משק הבית בגורמי חוסן
ובכך מסייע בהתמודדות עם
זעזוע כלכלי:
- חיסכון
 - תחושות מסוגלות וביטחון

מדד פעמונים

מבנה, ציון וממצאים

למה חשוב לפתח מדד המשקף התנהלות וחוסן כלכלי?

מה המצב כיום בישראל מבחינת מדידה?

למה דווקא פעמונים?

גזירת מדד לחוסן מתוך
השאלון – ביטוי לערכי
ההכשרה

התבססות על שאלונים
מתוקפים המאפשרים
השוואה לממצאי הלמס
וה-OECD

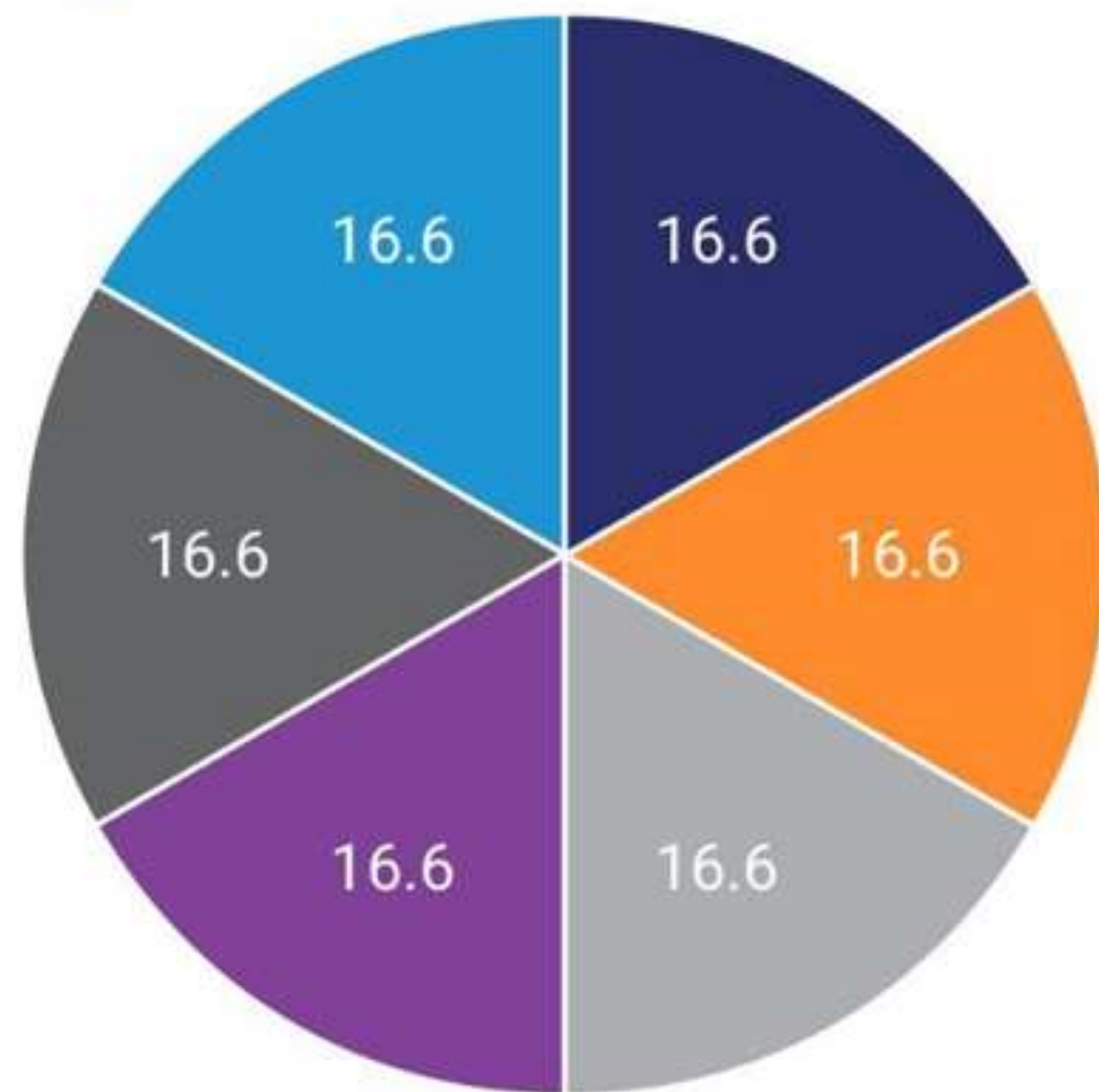

לרקע: מגמות במדידת
מסוגלות פיננסית
- התנהגות מול ידע
- היבטים רגשיים

ציון מדד פעמונים לחוסן כלכלי של משפחות ויחידים בישראל

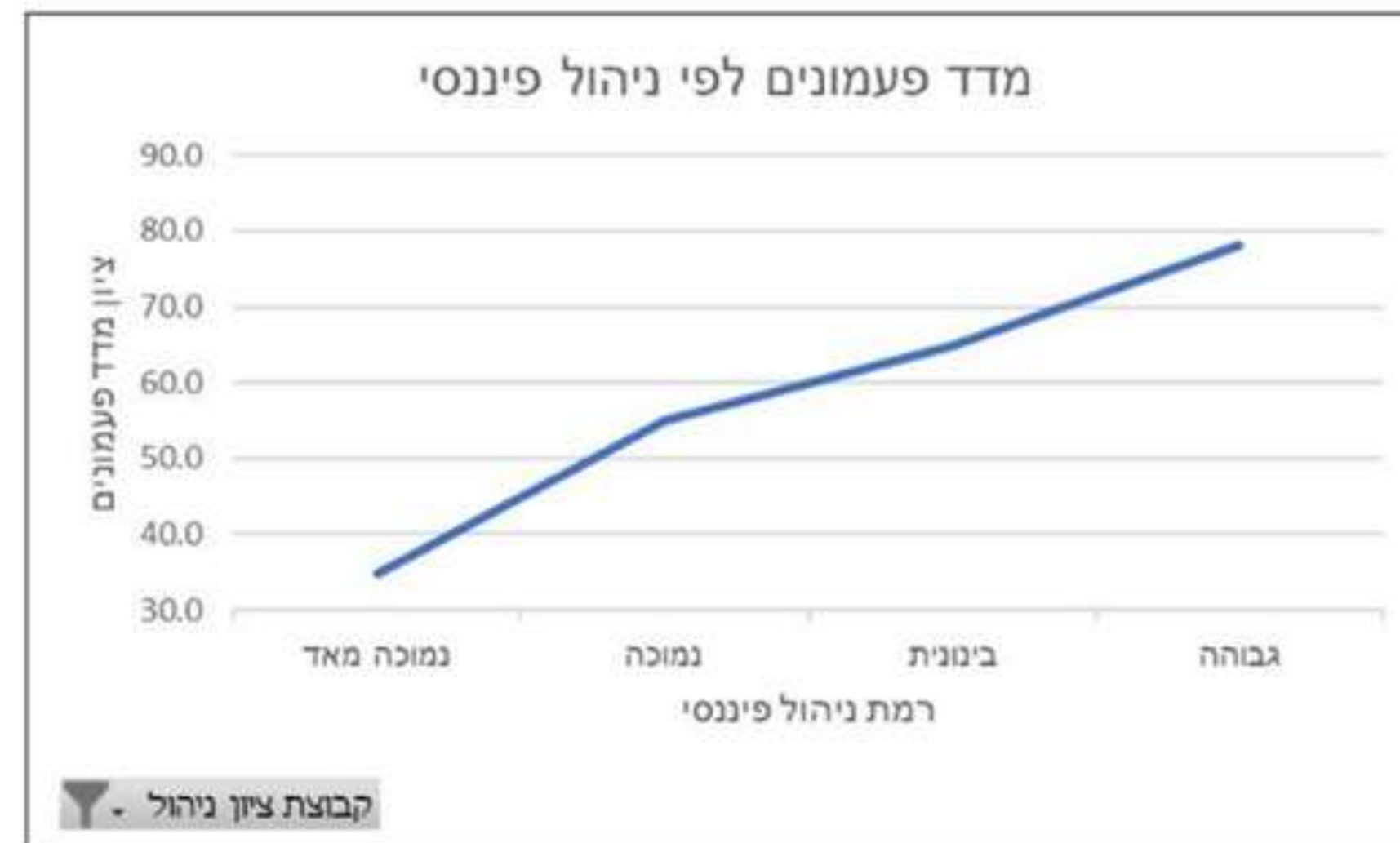
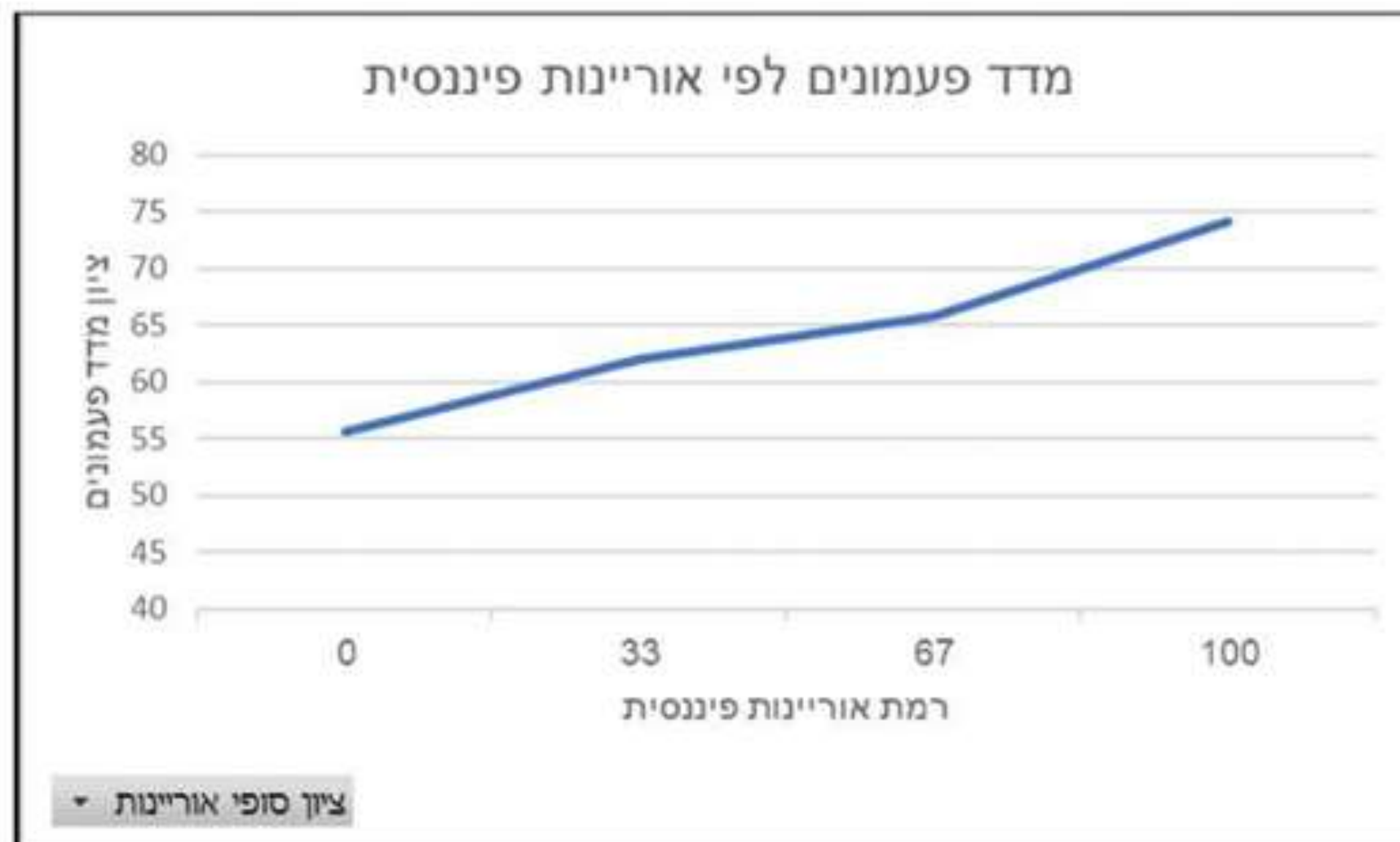

- זעזוע בהוצאות
- זעזוע בהכנסות
- מניעת צריכה
- חיסכון
- מינוס
- תחושת ביטחון בניהול

- ציון בתחום 0-100

- ציון ממוצע. יש אוכלוסיות מעל ויש מתחת.

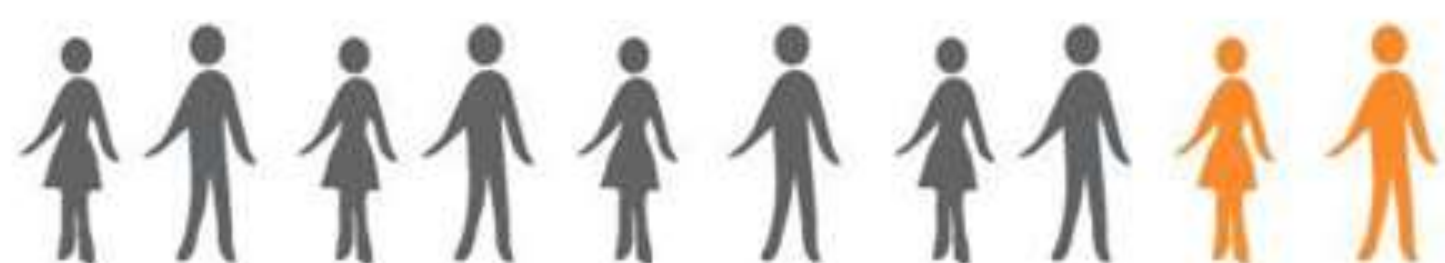
- ציון בתחום 0-100
- ציון ממוצע. יש אוכלוסיות מעל ויש מתחת.
- קשר בין ניהול פיננסי ואוריינות פיננסית לבין תוצאת המדד

עיקרי הממצאים מסקר פעמונים

יותר מ-20%

נמנעו מצריכת מוצרים בסיסיים
לפחות פעם אחת בשנה האחרונה

אחד מכל 8 ישראלים

נמצא במינוס כרוני
במהלך השנה האחרונה
קרוב למחצית היו במינוס לפחות פעם אחת בשנה האחרונה

34% בקרב בעלי הכנסה נמוכה מהממוצע
5% בקרב בעלי הכנסה גבוהה מהממוצע

42% בקרב הציבור הערבי
17% בקרב הציבור היהודי

28.8%

דיווחו על הוצאות גדולות מהכנסות

ישראל

כנס פעמונים

איתנות כלכלית

35%

מהציבור אינו חוסך בכלל

22%

יוכלו לכסות את הוצאותיהם במשך חודש אחד בלבד, במקרה של אובדן מקור הפרנסה

70%

יתקשו לעמוד בהוצאה חריגה בגובה ההכנסה

הכנסה נמוכה מהממוצע 28%

הכנסה גבוהה מהממוצע 11%

הכנסה נמוכה מהממוצע 22%

הכנסה גבוהה מהממוצע 6%

מבני 21-34 27%

מבני +55 11%

מבני 21-34 22%

מבני +55 10%

מהציבור מציב לעצמו מטרות פיננסיות **62%**

הכנסה נמוכה מהממוצע **57%**
מטרות נפוצות: קניית דירה וסגירת חוב

הכנסה גבוהה מהממוצע **67%**
מטרות נפוצות: חיסכון לילדים וחסכון פנסיוני

מהציבור היהודי **60%**

מהציבור הערבי **73%**

בקרוב בני 55+ **47%**

תבני 21-34 **68%**

הצבת מטרות - ישראל ביחס למדינות אחרות

ישראל

62.3%

מהציבור כן מציב לעצמו
מטרות פיננסיות

- 67% מהציבור ידעו לענות נכון על הקשר בין תשואה וסיכון (לעומת 48% ב-2012, הלמ"ס)
- 76% מהציבור ידעו לענות נכון בשאלה על אינפלציה (לעומת 65% ב-2012, הלמ"ס)
- 47% מהציבור ידעו לחשב נכון בשאלת ריבית דריבית (לעומת 29% ב-2012, הלמ"ס)

אי-שיוויון גם בידע

- נשים נוטות לענות פי 2 עד פי 3 "לא יודעת" בשאלות ידע פיננסי יותר מאשר גברים
- 36% מהנשים חושבות שהידע הפיננסי שלהן מתחת לממוצע בני גילן (לעומת 19% בקרב הגברים)
- 52% מהציבור הערבי חושב שהידע הפיננסי שלו מתחת לממוצע בני גילם (לעומת 22% בקרב הציבור היהודי)

רכיב רגשי / פיננסים ורגש:

27% מהציבור

מעיד כי המצב הכלכלי משפיע לרעה על מערכות היחסים במשפחה

מחשבה על המצב הכלכלי עלולה לעורר לחץ או חרדה בקרב **נ-40% מהציבור**

49% בקרב הציבור הערבי מעידים כי המצב הכלכלי שלהם משפיע לרעה על מערכות היחסים במשפחה

22% בציבור היהודי

50% ממשקי הבית בעלי הכנסה נמוכה עלולים להרגיש לחץ או חרדה ממחשבה על המצב הכלכלי

24% בקרב בעלי הכנסה גבוהה

 פתיח

 סחרור חובות – סיפור של משפחה שעברה ליווי בפעמונים

 תובנות מחקריות ויישומיות מתוך מחקר הקורונה ודו"ח פעמונים

 מחקרים מתוכננים לשנה הקרובה

"האם אתה יכול לשים את האצבע מתי התחילו חובות?"

"אחרי הצבא התחלתי לעבוד, והרגשתי שהכל נופל עלי. שאני לא מסתדר. לקחתי הלוואה קטנה. אחר כך כמה הלוואות. אתה לא מבין מה ההשלכות של ההלוואות שאתה לוקח. הגעתי למינוס שלושים אלף ש. לא הבנתי מה זה פריים.

"...הבנק לא היה הוגן איתנו. כל הלוואה הכי קטנה 10.000 ש, 20,000 ש, ריבית מטורפת.

"הכרתי בת זוג. היו לי 6 הלוואות. הגעתי למצב שאין לי אפשרות לקחת יותר הלוואות. גם לה היו הלוואות. נתנו לנו הלוואה של 220 אלף ש בפריים 10.5%. האישה ניסתה לפתוח עסק. העסק היה כישלון טוטלי... כל מה שהכניסה מהעבודה הלך לחומרים.

לקחנו הלוואה מישראל כרט. תקופה של טירוף. היא ניסתה להחזיק את העסק בשיניים. במשך שנה. וזה לא צלח. הגענו ליאוש. ואז הגענו לפעמונים.

התחלתי לעבוד בשתי עבודות. ישן 3 שעות בלילה. מנסים להסתדר.

"בפעמונים הבנתי את גודל הבעיה. זה חלק חשוב מהפתרון. הגענו לתובנות, ראינו את כל החובות על דף, את הריביות, הפריסה, והצלחנו להבין כמה כסף אמורים להכניס כדי להחזיר את החובות.

פעמונים ביקשו שנעשה סבב בנקים. בנק, בנק, לבקש פריסה. כל בנק אתה בא עם תוכנית החובות. הבנקאי יושב מולך ומסתכל על ההיסטוריה הבנקאית שלך. אתה צריך שמישהו מפעמונים יבוא ויגיד אני סומך עליו. הם בתהליך איתנו.

 פיתוח חוסן פיננסי מחייב התייחסות לפערים חברתיים בתחום האוריינות, המסוגלות והחוסן הפיננסי בין קבוצות שונות בחברה הישראלית: נשים, בעלי הכנסות נמוכות, החברה הערבית, צעירים. (דגימה חסרה לחברה החרדית).

 כסף והתמודדות עם כלכלת המשפחה מעוררים תחושות לא פשוטות: חרדה, לחץ, היעדר שליטה. תחושות אלה מעידות על הצורך במענה אישי, מעצים ותומך אולם הן עצמן עלולות להוות חסם לפנייה ולשיקום.

 תהליך בניית חוסן פיננסי הוא רב מימדי: התנהלות כלכלית היא מרכיב אחד. היבטים חברתיים, מדיניות, חקיקה, מוסדות פיננסיים, חינוך פיננסי, הון חברתי וקהילתי. יש לקחת בחשבון רב מימדיות זו הן במחקר והן בפרקטיקה.

 חסמים וגורמים מקדמים ברמת המאקרו העשויים לסייע למשפחה לפתח אוריינות, מסוגלות וחוסן פיננסי. (מדיניות, חקיקה, חינוך פיננסי, תרבות) -

 שימור אימפקט של חינוך פיננסי בפעמונים לטווח ארוך.

 למידה וניתוח הצלחות של מלווי פעמונים ושל משפחות מצליחות במיוחד.